

Відгук
офіційного опонента про дисертаційне дослідження
Корицької Ангеліни Володимирівни
«Формування професійного менталітету майбутніх вихователів закладів
дошкільної освіти»,
подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю
011 – Освітні, педагогічні науки

Проблема якісної професійної підготовки майбутніх фахівців ніколи не зникала з видноколу педагогічної науки. Усупереч очікувань, ще й досі зберігаються проблемні питання, пов'язані із поглибленням наукових уявлень про ті особистісно-професійні здатності здобувачів вищої педагогічної освіти, котрі є принципово значущими для майбутньої фахової діяльності. Це набуває особливої гостроти дотно проблематики професійного становлення саме вихователів дошкільних закладів, адже лише порівняно недавно український соціум визнав виключну важливість того, щоб фахівці дошкільної освіти дитячої спільноти мали, хоча б на базовому рівні, але саме вищу педагогічну освіту. У ракурсі зазначеного важко переоцінити своєчасність звернення А.В. Корицької до вкрай актуального сегменту окресленої проблеми.

Гострота теми дисертаційного дослідження здобувачки обумовлена, понад усе, ще й обраним форматом дослідницького пошуку - йдеться про намагання дослідити таке новоутворення, котре поки лише у постановочному плані відзеркалено у проведених наукових розвідках учених. Метою ж дослідження А.В. Корицької постає обґрунтування, експериментальне апробування педагогічних умов, моделі, методики формування саме професійного менталітету майбутніх вихователів ЗДО і саме в ракурсі фахової підготовки здобувачів у закладах вищої освіти.

Оцінюючи рецензоване дослідження за параметром наукової новизни, стверджуємо про її цілковиті очевидність та незаперечність, бо полягає вона, передусім у тому, що вперше, на основі розширення й уточнення змістового наповнення наукового поняття «професійний інтелект» здобувача базової вищої освіти, який опановує спеціальність «дошкільна освіта», експериментальним шляхом доведено ті педагогічні умови, котрі складають каркас модельного уявлення про досліджувальний процес; до того ж останнє вибудовано на науково вивареній як критеріальній, так і діагностувальній основі.

До зазначеного додамо ще й прогностичний характер проведеного А.В. Корицькою дослідження, адже ним відкривається перспектива подальшого розвитку теорії і методики професійного становлення майбутніх вихователів ЗДО. Відмічаємо й широту сегменту і практичного значення дослідження, адже фактологічний та методичний матеріал який, доречі, повноцінно апробований, може

бути використаний як в логіці підсистеми «бакалавр-магістр» щодо професійної підготовки здобувача, так і в системі неперервної післядипломної освіти фахівців у галузі дошкільної освіти.

Заслуговують на схвалення чіткість і вмотивованість наукового апарату дослідження. Усі наукознавчі складові сформульовано грамотно та представлено коректно й узгоджено.

На наше переконання, здобувачкою наукового ступеня вмотивовано обрано й логіку викладу змісту та основних результатів дослідження.

У першому розділі – *«Науково-теоретичні засади проблеми формування професійного менталітету майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти»* - в результаті здійсненого багатовекторного педагогічного дискурсу, суттєво розширено наявні наукові уявлення, як про базове явище - професійний менталітет, так і про конструкт «факсилітаційний супровід професійної, квазіпрофесійної та самоосвітньої діяльності майбутніх вихователів ЗДО». На підтримку заслуговує, зокрема, авторська позиція, за якою йдеться про професійний менталітет як складний фахово зумовлений, причому, інтерактивний феномен, де маркерами постають внутрішня налаштованість, особистісно і професійна автентичність, здатність не лише сприймати й інтерпретувати світ самоідентифікації із професією, а й до саморефлексії та професійного вдосконалення. Відтак стверджуємо, що нам імпонує така авторська позиція (с. 66, підрозділ 1.2). До зазначеного додамо ще й таке: здобувачка спромоглася «сказати своє, нове слово» щодо структурно-компонентного вияву базового для дослідження явища - А.В. Корицька пропонує осмисляти саме «материнські функції педагога-вихователя»; а це додає нових, а головне, влучних абрисів професійному менталітету вихователя ЗДО, його підструктурним складовим (концептуально-гностична, орієнтаційно-ідентифікаційна, емоційно-когнітивна) зокрема, та контенту системного осмислення досліджуваного явища взагалі. Показовим у цьому вважаємо матеріал, висвітлений на с. 79-82 тексту дисертації.

Другий розділ – *«Експериментальне дослідження формування професійного менталітету майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в процесі фахової підготовки у ЗВО»* - повноцінно, на наш погляд, представлено визначений критеріальний підхід та рівневу характеристику досліджуваного явища. На всіляку підтримку тут заслуговує розгортання такої ідеї - діагностувальне підґрунтя утворює фундамент запровадженого педагогічного експерименту.

Вважаємо, що дослідниці вдалося, з одного боку, всебічно представити більш рельєфне наукове уявлення про феноменологію професійного менталітету саме майбутніх вихователів ЗДО у розрізі критеріїв (когнітивно-рефлексивний, особистісно-поведінковий, професійно-самовизначальний) та сукупності відповідних показників вияву, а, з іншого – цілковито вмотивовано обрати

архітектуру модельного подання процесу, що досліджується. Ми повністю підтримуємо подану на Рис. 2.1, с. 148-149 модель. Принагідно вкажемо, що А.В. Корицькій вдалося науково виважено та за логікою «компонент-критерій, показники» визначити валідні методики, при цьому із додаванням чітко і переконливо прописаних у тексті розрахункових процедур відповідно до загальноновживаної сучасними вченими формулою. Отож, зваживши на зазначене, представлено в дисертації поточні та підсумкові результати педагогічного експерименту. У вищеокресленій площині, особливо показовим, на наш погляд, є зміст підрозділу 2.1 (с. 124 – 126) та матеріал, влучно поданий на рис. 2.1 (с. 144 – 145).

Нам імponує вияв дослідницької культури здобувачки, адже визначені нею педагогічні умови конструктивного формування професійного менталітету студентів осмисляються в якості змістового ядра розробленої моделі. Ось чому, на наше переконання, не підлягає сумніву коректно висвітлені у підрозділі 2.3 результати наукової розвідки (рис. 2.3, с. 184 – 185; діаграма 2.4 та ін.).

Вважаємо новаторським і той зміст, який вкладено здобувачкою у своєрідність педагогічного експерименту; йдеться і про наукову лабораторію, тренінгові технології, лекції-брифінги, і про інтерактивні форми партнерства із стейкхолдерами, воркшопи із обговоренням тощо. До того ж набутий емпіричний матеріал системно подано у численних додатках (зокрема, Г, П, У та ін.).

Зміст рецензованої роботи свідчить про ґрунтовне вивчення дослідницею вельми актуальної проблеми, творче застосування загально наукових і спеціальних методів дослідження, що й дозволило досягти поставленої мети. Але в роботі А.В. Корицької є моменти, котрі спонукають до дискусії.

1. На наш погляд, у дисертації недостатньо послідовно і наскрізно, як у другому розділі, так і у висновках висвітлено закладену ідею (див. с. 32 тексту дисертації) про осмислення обґрунтованих педагогічних умов як сукупності. Вважаємо, що саме такий формат додав би дисертаційній роботі ще більших ознак інноваційності.

2. Практично на всіх робочих сторінках дисертацій і в наукових публікаціях здобувачки єдиним контентом постають результати повноцінно проведеного аналізу існуючих у педагогічній науці і практиці позицій дослідників. Водночас, як нам видається, не завадило б більш активно послуговуватися дослідницькою базою зарубіжжя (хоча й знаходимо в тексті дисертації аналіз робіт вчених-компаративістів, котрі вивчають цитую: «єврозорієнтовану систему професійної підготовки педагогів-вихователів» (с. 48).

3. На наш погляд, недостатньо переконливою є доречність осмисляти в якості синонімів конструкти «володіння професійною мовою» та «професійна ерудиція» (с. 3, с. 188 та ін.)

4. Вважаємо, що більш доцільним було б такий параметр поданої моделі (див. рис. 2.1, с. 148-149) як «результат» номінувати у такий спосіб: «позитивна динаміка рівнів сформованості професійного менталітету майбутніх вихователів ЗДО».

Водночас стверджуємо, що наведені зауваження і побажання не є концептуальними і не знижують фундаментальність проведеного дослідження.

Дисертація А.В. Корицької є завершеним самостійним науково-педагогічним дослідженням. Його аналіз та вивчення опублікованих здобувачем праць дають підстави для висновку про те, що воно відповідає п. п. 7,8,9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук» (Постанова Кабінету Міністрів України від 17.11.2021 р. № 1197 «Деякі питання присудження (позбавлення) наукових ступенів»), а її авторка - Ангеліна Володимирівна Корицька заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Офіційний опонент,
доктор педагогічних наук

проф. Кічук Н.В.

27.11.2024 р.

Підпис доктора педагогічних наук, професора кафедри дошкільної та початкової освіти, в.о. декана педагогічного факультету Ізмаїльського державного гуманітарного університету Кічук Н.В. засвідчую:

Начальник відділу кадрів

Г.М. Омельченко